

Oponentský posudek diplomové práce

Jakuba Rajnocha

Habitat

Vedoucí diplomové práce: MgA. Tomáš Svoboda Ph.D.

Instalace Habitat byla původně koncipována pro projekční učebnu v hlavní budově AVU. Stávající umístění je tedy improvizované, ale spíše odpovídá reálným možnostem dalšího vystavení díla. Funkcionalita prostoru uzpůsobeného ke sledování a projekci pohyblivého obrazu, včetně elevace pro diváky a projekčního aparátu – videoprojektoru a projekčního plátna v galerijním modulu je naznačena stojícím promítacím plátnem. Jakub Rajnoch v 6. bodě textu osvětluje koncept instalace, která divákům má umožnit „porozumění procesu, jenž se v rámci projekce odehrává, pomocí jednoduchých pozorování (např. barva vertikální a horizontální projekce, či synchronní zvuk s obrazem) a ... dovést diváka prostřednictvím asociativního myšlení k porozumění principu projekce, intervenci projekčního procesu či vlastní interpretaci.“ Než se dostanu k vlastní interpretaci, pokusím se popsat části této poměrně komplexní instalace. Habitat lze strukturovat do několika složek, nebo vrstev:

1. technologická infrastruktura - v podobě několika kovových modulů s preparovanými staršími typy videoprojektorů, umístěnými na vysunovacích a osvětlených stativcích.
2. kabeláž, včetně sítě optických kabelů, které jednotlivé moduly propojují a propojují s řídicí jednotkou.
3. řídicí software na PC, ovládající jednotlivé mikroprocesory Raspberry PI, modulujících a synchronizujících „chování jednotlivých projektorů
4. rozhraní/interface převádějící světelný signál na napětí a sonifikující obraz na zvukovou frekvenci, znějící z reproduktorů umístěných na modulech. Ledková světla, osvětlující instalaci ve fázi, kdy není promítán „obraz“.
5. projekčního plátna, kam je ve smyčce promítán digitální přepis experimentálního filmu Rhythmus 21 Hanse Richtera z roku 1921, se stopáží přibližně 3.20min.
6. Z institucionálně - technologického kontextu filmu, nebo audiovize, k němuž autor v popisu práce odkazuje. Z té vycházel záměr původní umístit dílo do zmíněného prostoru „kina“, se kterým asociujeme různé hodnotové a kulturní stereotypy, například pozornost upřená směrem k obrazu na projekční ploše, ignorování technologie kterou je pohyblivý obraz vizualizován a zvuk reprodukován, včetně zapomenutí na osobu, která projekční aparát (v případě standardního systému)

zajišťuje. To vše se dá označit jako dispozitiv, uvnitř něhož naše přemýšlení a uvažování o pohyblivém obrazu probíhá.

7. Textová, symbolická složka, v podobě názvu *Habitat*, čímž autor naznačuje možnost příbuznosti technologického silikonového soustrojí s živou, organickou strukturou.

Neviděl jsem instalaci v konečném funkčním stavu, takže se zde mohu vyslovit k několika dílčím, koncepčním, nebo technicky determinovaným okolnostem.

Instalace má modulární povahu a je adaptovatelná na různá prostředí. Otázkou je nakolik je vyznění závislé na institucionálním prostředí projekce, tedy na definované perspektivě pohledu, která je sugerována? Podle zmíněné premisy má divákova pozornost být odvedena od standardního percepčního modelu sledování obrazu na projekční ploše, směrem k dějům v „prázdném“ tmavém prostoru mezi ekranem a projektorem. K tomu mají sloužit optická vlákna, která vedou signál z jednoho aparátu k druhému. Zároveň je zachována kontrapozice plátna vůči soustrojí projektorů. Divákova tendence obracet zrak ke světelným tvarům odehrávajícím se na plátně by jej spíš odváděla od světelných dějů nad jeho hlavou mezi projektory. Co by se stalo bez přítomnosti projekčního plátna? Znamenalo by to také vyhnout se naznačené subverzi vůči jednosměrnému, dominujícímu systému kinematografie a stereotypu vnímání a konzumace uměleckého díla obecně?

Druhá otázka se týká práce, zvolené jako referenční rámec *Habitatu*: *Rhythmus 21* Hanse Richtera. Během poslední konzultace mi Jakub Rajnoch vysvětlil, že ikonické dílo klasické avantgardy vybral, protože je to kánon uvažování o „absolutním“ filmu, o hru čistých geometrických tvarů, barev, o kompozici, rytmus, probíhající v čase a hlavně beze zvuku. Jde u *Habitatu* o remediaci tohoto díla a proč právě toto a nikoliv jiné, například *Fischingera*? Kdyby tato historická reference byla odstraněna, co by to znamenalo pro vyznění a možné vnímání instalace?

Toto se týká konstelace, ve které je komunikace mezi jednotlivými projektory vizualizována a sonifikována. Vymezení prostoru mezi moduly kde by se divák nebo posluchač pohyboval a měl možnost sledovat světelné děje a poslouchat zvukové interference, by odpovídal intencím autora instalace *Habitat* lépe, než prostor jednosměrné perspektivy jediného projekčního plátna.

Jakub zmiňuje mezi inspiračními zdroji dílo mimo Hanse Richtera, také Anthony McCalla, Gene Youngblooda a Maurice LeMaitrea a expanded cinema celkově. Jistou příbuznost vidím také se způsobem uvažování a instalacemi Woodyho Vasulky, nebo Julienu Mairea. Po technické stránce se Habitat zdá být velmi dobře proveden, vytknul bych snad přehnaně masivní konstrukci pro největší projektor.

Diplomovou práci Habitat k dalšímu řízení navrhuji komisi přijmout a jako hodnocení navrhuji známku výborně.

Miloš Vojtěchovský, Praha 10.9.2020